O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MILLIY GVARDIYASI
HARBIY-TEXNIK INSTITUTI

O‘ZBEKISTONNI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASI. FUQAROLIK JAMIYATI

67.411
Y-84

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY GVARDIYASI
HARBIY-TEXNIK INSTITUTI

UTAMURADOV A., KADIROV M.B., TOLIPOV A.A.

O‘ZBEKISTONNI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASI. FUQAROLIK JAMIYATI

DARSLIK

O‘ZB RESP MILLIY
GVARDIYASI HTI
O‘QUV ADABIYOTLAR
KUTUBXONASI
INV 1872/14 SON
3.10. 2020 YIL

TOSHKENT – 2020

KBK-67.411
U–84

O‘zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi Harbiy-texnik instituti Kengashining 2019 yil 3 dekabrdagi 2-sonli bayonnomasiga binoan nashrga tavsiya etilgan.

O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligining 2019 yil 27 dekabrdagi 1186-sonli buyrug’iga asosan nashr etishga ruxsat berilgan.

Utamuradov A., Kadirov M.B., Tolipov A.A. O‘zbekistonni rivojlantirish strategiyasi. Fuqarolik jamiyati: Daslik. – T.: O‘zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi Harbiy-texnik instituti, 2020. – 391 b.

Ushbu darslik mamlakatimiz taraqqiyoti uchun muhim sanalgan “O‘zbekistonni rivojlantirish strategiyasi. Fuqarolik jamiyati”ning mazmun-mohiyati, mustaqillik yillarida xalqimizning o‘ziga xos taraqqiyot yo‘lidan sobit qadamlik bilan borayotgani, bu borada qanday islohotlar va amaliy chora-tadbirlar amalga oshirilayotgani, ularning ilmiy-nazariy asoslari va amaliy jihatlari yoritib berilgan.

Mas’ul muharrir:

Musayev F.S. O‘zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi Harbiy-texnik instituti Gumanitar va ijtimoiy fanlar kafedrasi professori, falsafa fanlari doktori, dotsent.

Taqrizchilar:

Qaxxarova M. O‘zbekiston Xalqaro Islom akademiyasi Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasi professori, falsafa fanlar doktori, professor;

Tashanov A. O‘zbekiston Xalqaro Islom akademiyasi Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasi katta o‘qituvchisi, siyosiy fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD);

Movlanov Sh. O‘zbekiston Xalqaro Islom akademiyasi Magistratura bo‘limi boshlig‘i, siyosiy fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD).

© O‘zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi Harbiy-texnik instituti, 2020

MUNDARIJA

KIRISH **3**

I-BOB. O‘ZBEKISTON MILLIY TARAQQIYOTINING YANGI BOSQICHIDA FUQAROLIK JAMIYATINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISHI **5**

1-§. Fuqarolik jamiyati insoniyat taraqqiyotining yuqori bosqichi 5

2-§. O‘zbekistonda fuqarolik jamiyati shakllanishi va rivojlanishining metodologik konseptual asoslari 27

Nazorat savollari: 42

II BOB. HARAKATLAR STRATEGIYASI — O‘ZBEKISTON MILLIY TARQQIYOTI YANGI BOSQICHINING ASOSI **43**

1-§. Strategiyasi tushunchasi va uning nazariy asoslari 43

2-§. Davlat strategiyasining tizimli boshqaruv omillari 48

3-§. O‘zbekiston milliy taraqqiyoti yangi bosqichi 57

III-BOB. DAVLAT VA JAMIYAT QURILISHI TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH **65**

1-§. Demokratik islohotlarni chuqurlashtirish va mamlakatni modernizatsiya qilish 65

2-§. O‘zbekiston Respublikasida Ma’muriy islohotlar konsepsiyasi 77

3- §. Davlat xizmatlarini ko‘rsatish samaradorligini oshirish 86

Nazorat savollari:.....97
IV-BOB. QONUN USTUVORLIGINI TA'MINLASH VA SUD HUQUQ TIZIMINI YANADA ISLOH QILISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....98
1-§. Sud hokimiyatining chinakam mustaqilligini ta'minlash, sud tizimini demokratlashtirish va takomillashtirish jarayonida sudlar faoliyatiga zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish.....98
2-§. Fuqarolarning huquq va erkinliklarini ishonchli himoya qilish kafolatlarini ta'minlash. Ma'muriy, jinoyat, fukarolik va iktisodiy konunchilikni takomillashtirish 109
3-§. Jinoyatchilikka qarshi kurashish va huquqbuzarlikning oldini olish tizimini takomillashtirish yo'llari, jamoatchilik nazorati va kafolatlangan xavfsizlik 118
Nazorat savollari:.....131
V-BOB. IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH VA LIBERALLASHTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA USTUVOR YO'NALISHLARI 132
1-§. Iqtisodiyotni rivojlantirish va liberallashtirish sohasida islohatlar.....132
2-§. Milliy iqtisodiyotning mutanosibligi va barqarorligini ta'minlash.....148

3-§. O‘zbekiston Respublikasida davlat byudjeti taqsimoti va soliq siyosati 160

VI-BOB. IJTIMOIY SOHADAGI ISLOHOTLARNI CHUQURLASHTIRISH 169

1-§. O‘zbekistonda aholi bandligi ta‘minlash va real daromadlarni izchil oshirilishi bo‘yicha olib borilayotgan islohotlar 169

2-§. Mamlakatimizda aholini ijtimoiy himoya qilish va sog‘liqni saqlash tizimini takomillashtirish, xotin-qizlarning ijtimoiy-siyosiy faolligini oshirish borisida olib borilayotgan islohotlar 178

3-§. Arzon uy-joylar barpo etish bo‘yicha maqsadli dasturlarni amalga oshirish, aholining hayot sharoitlari yaxshilanishini ta’minlovchi yo‘l-transport, muhandislik-kommunikatsiya va ijtimoiy infratuzilmani rivojlantirish hamda modernizatsiya qilishdagi ustuvor vazifalar 191

Nazorat savollari 199

VII-BOB. XAVFSIZLIK, MILLATLARARO TOTUVLIK VA DINIY BAG’RIKENGLIKNI TA’MINLASH 200

1. O‘zbekiston Respublikasining konstitutsiyaviy tuzumi, suvereniteti, hududiy yaxlitligini muhofaza qilish 200

2-§.O‘zbekistonda millatlararo totuvlik va diniy bag‘rikenglik masalalari 207

3-§. O‘zbekiston Respublikasining o‘zaro manfaatli va amaliy tashqi siyosati 223
Nazorat uchun savollar 238
VIII-BOB. KORRUPTSIYAGA QARSHI KURASH – FUQAROLIK JAMIYATINI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR SHARTI.....239
1-§.Korrupsiya tushunchasi, korrupsiyaga qarshi kurashishning mazmun-mohiyati va uning milliy hamda xalqaro huquqiy asoslari.....239
2-§.O‘zbekistonda korrupsiya qarshi kurashga doir huquqiy asoslarning yaratilishi va takomillashtirilishi 249
3-§. O‘zbekistonda korrupsiyaga qarshi kurashdagi tub burilish davrining boshlanishi.....258
Nazorat savollari:.....271
IX BOB. O‘ZBEKISTONDA FUQAROLIK JAMIYATI INSTITUTLARI VA MAHALLIY O‘ZINI O‘ZI BOSHQARISH.....272
1-§.O‘zbekistonda fuqarolik jamiyati instutlari shakllanishi va rivojlanishining huquqiy asoslari.....272
2-§.O‘zbekistonda NNTning fuqarolik jamiyati instituti sifatida rivojlanishi.....280
3-§. Fuqarolik jamiyati institutlarining jamoatchilik nazoratini kuchaytirish mexanizmlari 296

Nazorat savollari:.....306
X BOB. SAYLOV HUQUQI ERKINLIGI – FUQAROLIK JAMIYATINING SHARTI.....307
1-§. Saylov tushunchasi, mohiyati va tiplari.....307
2-§. Saylovlarning demokratik prinsiplari.....320
3-§. O'zbekistonda demokratik saylovlar tizimining qaror topishi va rivojlanishi.....329
Nazorat savollari:.....351
XI BOB. O'ZBEKISTONDA FUQAROLIK JAMIYATI INSTITUTLARI VA MAHALLIY O'ZINI O'ZI BOSHQARISH.....353
1-§.O'zbekistonda fuqarolik jamiyati instutlari shakllanishi va rivojlanishining huquqiy asoslari.....353
2-§.O'zbekistonda NNTning fuqarolik jamiyati instituti sifatida rivojlanishi.....357
3-§. Fuqarolik jamiyati institutlarining jamoatchilik nazoratini kuchaytirish mexanizmlari.....369
Nazorat savollari:.....380
XII BOB. JAMOATCHILIK NAZORATI VA DAVLAT ORGANLARI FAOLIYATINING OCHIQLIGI.....381
1-§.O'zbekistonda jamoatchilik nazoratini amalga oshirishning huquqiy-me'yoriy asoslari va amaliyoti.....381

3-§. Korrupsiyaga qarshi kurashda jamoatchilik nazoratining ahamiyati 402
Taniqli blogger Shahnoza To‘raxo‘jaeva yaqinda o‘zining “Taraqqiyot qonunga hurmatdan boshlanadi” nomli maqolasida yuqoridagi tushunchalarga aniq va barchaga tushunarli izoh bergan edi. 407
Nazorat savollari:.....419
XIII BOB. IJTIMOIY SHERIKLIK.....420
1-§.“Fuqarolik jamiyati” va “ijtimoiy sheriklik” tushunchalari o‘zaro aloqadorligining xususiyatlari 420
2-§. O‘zbekistonda fuqarolik jamiyati taraqqiyotida ijtimoiy sheriklikni rivojlantirishning asosiy yo‘nalishlari.....440
Nazorat savollari.....452
XIV BOB: FAOL FUQAROLIK POZITSIYASIGA EGA BO‘LGAN YOSH AVLODNI TARBIYALASHNING ASOSIY YO‘NALISHLARI 453
1-§.Yoshlar huquq erkinliklari xalqaro huquqiy asoslarini shakllanishi va rivojlanishi 453
2-§.Mamlakatda barkamol avlodni shakllantirishning yangi bosqichi 461
Nazorat savollari:.....478
ASOSIY VA QO‘SHIMCHA ADABIYOTLAR, AXBOROT MANBALARI 480

Nazariy-metodologik manbalar 480
Normativ-huquqiy hujjatlar 481
Asosiy adabiyotlar 483
Qo‘shimcha adabiyotlar.....484
Chet el adabiyotlari.....488

Utamuradov Akbar,
O‘zbekiston Milliy unverstiti fuqarolik jamiyati va huquq ta’limi kafedrasi mudiri falsafa fanlari nomzodi, professor;
Kadirov Mirsulton Batirovich,
Gumanitar va Ijtimoiy fanlar kafedrasi katta o‘qituvchisi, falsafa fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD);
Tolipov Abdug‘affor Abdunabiyevich,
Gumantar va Ijtimoiy fanlar kafedrasi boshlig‘i o‘rinbosari,dotsent.

O‘ZBEKISTONNI RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASI. FUQAROLIK JAMIYATI

DARSLIK

Muharrir: Kuldashev I.X.
Texnik muharrir: Murakayeva Z.I.

Bosishga ruxsat etildi 28.02.2020. Buyurtma № 198. Format 60x84/16.
Times New Roman garniturasi. Hajmi 30,63 sh.b.t., 20,84 n.-h.t. Adadi 20 nusxa.

O‘zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi Harbiy-texnik instituti bosmaxonasi